



دانشگاه خوارزمی

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

پایان نامه

برای اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته مطالعات زنان

تعدد زوجات در فقه ، از آسیب شناسی تا توجیه

استاد راهنما

دکتر غفور خوئینی

استاد مشاور

دکتر شهلا باقری میاب

دانشجو (نگارش)

خاطره فیروزی

آذر ۱۴۰۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



دانشگاه خوارزمی

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

پایان نامه

برای اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته مطالعات زنان

تعدد زوجات در فقه ، از آسیب شناسی تا توجیه

استاد راهنما

دکتر غفور خوئینی

استاد مشاور

دکتر شهلا باقری میاب

دانشجو (نگارش)

خاطره فیروزی

آذر ۱۴۰۱

اظهارنامه دانشجو

موضوع پایان نامه : تعدد زوجات در فقه ، از آسیب شناسی تا توجیه

استاد راهنما : دکتر غفور خوئینی

اینجانب خاطره فیروزی دانشجوی دوره کارشناسی ارشد رشته مطالعات زنان دانشگاه خوارزمی به شماره

دانشجویی ۹۹۵۱۹۸۶۰۸ گواهی می نمایم که تحقیقات ارائه شده در این پایان نامه توسط شخص اینجانب انجام

شده و صحت و اصالت مطالب نگارش شده مورد تأیید می باشد و در موارد استفاده از کار دیگر محققان به

مرجع مورد استفاده اشاره شده است . به علاوه گواهی می نمایم که مطالب مندرج در پایان نامه تاکنون برای

دریافت هیچ نوع مدرک یا امتیازی توسط اینجانب یا فرد دیگری ارائه نشده است و در تدوین متن پایان نامه

چارچوب مصوب دانشکده را به طور کامل رعایت کرده ام .

امضاء دانشجو :

تاریخ :

کلیه حقوق مادی و معنوی مترتب بر نتایج مطالعات ، ابتکارات و نوآوری

های ناشی از تحقیق ، همچنین چاپ و تکثیر ، نسخه برداری ، ترجمه و

اقتباس از این پایان نامه کارشناسی ارشد ، برای دانشکده خوارزمی محفوظ

است . نقل مطلب با ذکر منبع بلامانع است .



دانشگاه خوارزمی

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته (مطالعات زنان) خانم خاطره فیروزی تحت عنوان :

تعدد زوجات در فقه ، از آسیب شناسی تا توجیه

در تاریخ توسط هیأت داوران زیر بررسی و با نمره به تصویب نهایی رسید .

اعضای هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضاء
۱- استاد راهنما	دکتر		
۲- استاد مشاور	دکتر		
۳- استاد داور	دکتر		

امضاء نماینده تحصیلات تکمیلی

سپا سگزاری

سپاس خدا را که اوّل است پیش از همه اوّل ها ؛ و آخر است پس از همه آخرها .

سپاس از استاد راهنمای اندیشمند و بزرگوارم جناب آقای دکتر خوئینی ؛ که از محضر پرفیض ایشان از ابتدا

تا در تدوین پایان نامه با سعه صدر و ارشادات حکیمانه بهره ها برده و خواهم برد . از خداوند بزرگ دوام

عمر عزّتمند و افاضه ایشان را آرزومندم .

همچنین به پاس همراهی و نقطه نظر مثبت استاد مشاور گرانقدرم سرکار خانم دکتر شهلا باقری و استاد داور

ارجمندم جناب آقای دکتر جعفرپور کمال تشکر دارم و از خداوند بزرگ طول عمر با عزّت را برایشان

خواستارم .

و نیز ؛ از همسر مهربانم که از هیچ لطفی بر من دریغ نکردند .

تقدیم این اثر

به پیشگاه عصاره خلقت ، آخرین سفیر هدایت ، ختم رسل و انبیاء ، حضرت محمد مصطفی (صلّی ا... علیه و

آله) و خاندان پاکش (سلام ا...علیهم اجمعین) و اساتید معزّر ، علی الخصوص جناب آقای دکتر خوئینی ، از

خداوند سبحان ؛ خواهان اجابت سبزترین دعای ایشان می باشم .

و تقدیم به والاترین هدایای ارزشمند پروردگارم : خانواده مهربان ؛

همسر فداکار

فرزند دلبندم

و تمام کسانی که دوستشان می دارم .

چکیده

چند همسری پیشا اسلامی، بی تردید یک نمونه از ازدواج هائی می باشد که در طول تاریخ به اشکال گوناگون صورت پذیرفته است. مشروعیت تعدد زوجات برگرفته از نص قرآن کریم، روایات، سیره عملی اولیای دین و اجماع فقها است و مورد اتفاق مذاهب اسلامی می باشد. تعدد زوجات مشروط به عدالت، متعلق آن، همه حقوق فقهی، اخلاقی می باشد و مختص قسم نفقه نیست. لیکن بر فرض رعایت عدالت همه جانبه، امروزه مسأله عدم سازگاری، چندهمسری با حقوق زنان و تفاوت های فردی را دستمایه تبعیض قرار دادن، به قدری طبیعی و مسلم فرض شده، که شاید اندک تصویری، در بازخوانی مبانی این تعارض، غیرمنطقی و غیرعقلانی جلوه نماید. تعدد زوجات و مسائل پیرامونی آن، از مباحث چالش برانگیز حقوق خانواده است و همواره معضلات عدیده گریبان گیرش بوده که افکار عمومی و توجه اندیشمندان اجتماعی را به خود جلب نموده است.

در نوشتار حاضر، انواع ازدواج در تاریخ، اهمیت نکاح در اسلام، حکمت تعدد زوجات، همچنین نقد و بررسی تعدد زوجات از منظر فقه، مقایسه آیات، تفاسیر صاحب نظران دینی با عنایت به نکات ضعف و قوت نظریه های مطروحه بررسی شده ضمن اینکه سیر تحول تعدد زوجات در حقوق ایران و دیگر کشورها، همچنین آسیب شناسی، پیامدهای مستقیم و غیرمستقیم و میزان انطباق تعدد زوجات در جامعه فعلی با توجه به ظهور و بروز فرهنگ مدرن با اصل روح ترقی خواهانه اسلام که تقریباً از نظرها پنهان مانده، بر اساس شیوه توصیفی-تحلیلی با ابزار کتابخانه ای، تحقیق در اسناد قانونی مورد عنایت قرار گرفته است. هدف از این پژوهش بررسی و دفع شبهات است و تلاش بر این است که اثبات گردد بسیاری از احکام فقهی دین به ویژه در حوزه زنان با توجه به اینکه مرتبط با فطرت و کرامت انسان هستند، ثابت نخواهند بود.

کلید واژه ها : تعدد زوجات، قرآن، اسلام، مشروعیت، خانواده، عدالت

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول : کلیات پژوهش
۲	۱-۱ : بیان مسئله
۶	۲-۱ : پرسش های پژوهش
۶	۱-۲-۱ : پرسش اصلی
۶	۲-۲-۱ : پرسش فرعی
۶	۳-۱ : اهداف پژوهش
۷	۴-۱ : فرضیه های پژوهش
۷	۱-۴-۱ : فرضیه اصلی
۷	۲-۴-۱ : فرضیه فرعی
۸	۵-۱ : جنبه جدید بودن و نوآوری طرح
۸	۶-۱ : روش انجام پژوهش
۸	۷-۱ : پیشینه پژوهش در ایران و خارج از ایران
۱۴	فصل دوم : تعاریف و مقدمات
۱۵	۱-۲ : تعریف نکاح
۱۶	۲-۲ : تعریف ازدواج
۱۶	۳-۲ : فلسفه ازدواج
۱۹	۴-۲ : ازدواج در جهان معاصر
۲۰	۵-۲ : نظام ازدواج و انواع آن

- ۲-۵-۱ : معنای لغوی و اصطلاحی چند همسری ۲۰
- ۲-۵-۲ : معنای لغوی و اصطلاحی تعدد زوجات ۲۰
- ۲-۵-۳ : اشکال مختلف چند همسری ۲۱
- ۲-۵-۳-۱ : کمونیسم جنسی یا زوجیت اشتراکی ۲۱
- ۲-۵-۳-۲ : تعدد زوجات (چند زنی) ۲۱
- ۲-۵-۳-۱-۲ : اشکال مختلف نظام تعدد زوجات (چندزنی) ۲۱
- ۲-۵-۳-۳ : تعدد زوج (چندشوهری) ۲۲
- ۲-۵-۳-۱-۳ : اشکال مختلف نظام چند شوهری ۲۳
- ۲-۵-۳-۲ : موجبات لغو نظام چند شوهری ۲۳
- ۲-۶ : اشکال ازدواج به نقل از عایشه ۲۵
- ۲-۷ : اشکال دیگر ازدواج ۲۶
- فصل سوم : تعدد زوجات در ملل و ادیان پیشین ۲۸**
- ۳-۱ : خاستگاه تعدد زوجات ۲۹
- ۳-۲ : تعدد زوجات در ملل ۳۰
- ۳-۲-۱ : تعدد زوجات در قبایل بدوی ۳۰
- ۳-۲-۲ : تعدد زوجات در هند ۳۰
- ۳-۲-۳ : تعدد زوجات در چین ۳۱
- ۳-۲-۴ : تعدد زوجات در مصر ۳۱
- ۳-۲-۵ : تعدد زوجات در عراق قدیم (بابل) ۳۲
- ۳-۲-۶ : تعدد زوجات در ایران باستان ۳۲
- ۳-۲-۷ : تعدد زوجات در عرب جاهلیت ۳۵

۳-۳ : وضعیت زن در ملل	۳۵
۳-۳-۱ : زن در عرب جاهلیت	۳۵
۳-۳-۲ : زن در روسیه	۳۶
۳-۳-۳ : زن در استرالیا	۳۷
۳-۳-۴ : زن در آفریقا	۳۷
۳-۳-۵ : زن در آمریکا	۳۷
۳-۳-۶ : زن در روم و یونان	۳۷
۳-۴ : تعدد زوجات در ادیان	۳۹
۳-۴-۱ : تعدد زوجات در دین یهود	۳۹
۳-۴-۲ : تعدد زوجات در مسیحیت	۴۰
۳-۴-۳ : تعدد زوجات در زرتشت	۴۲
۳-۴-۴ : تعدد زوجات در اسلام	۴۳
۳-۵ : وضعیت زن در اسلام	۴۶
فصل چهارم : مبانی مشروعیت تعدد زوجات	۴۹
۴-۱ : کتاب	۵۰
۴-۱-۱ : تفاسیر آیه سوم سوره مبارکه نساء	۵۰
۴-۲ : روایات	۵۵
۴-۳ : سیره	۵۷
۴-۳-۱ : تعدد زوجات پیامبران و ائمه معصومین (س)	۵۷
۴-۳-۲ : تعدد زوجات رسول اکرم (ص)	۵۸
۴-۳-۱-۲ : وجود حکمت اجمالی در تعدد زوجات رسول اکرم (ص)	۶۰

۶۴	 ۴-۴ : اجماع
۶۵	 ۴-۵ : عقل
۶۵	 ۴-۵-۱ : تعدد زوجات از منظر عقل
۶۵	 ۴-۵-۱-۱ : انگیزه های توجیهی مقبولیت تعدد زوجات
۷۱	 ۴-۵-۱-۲ : نقد و بررسی عوامل فوق الذکر
۷۷	 ۴-۵-۱-۳ : مقایسه آیات با تعدد زوجات
۸۰	 ۴-۵-۱-۴ : مقایسه قانون اساسی با تعدد زوجات
۸۰	 ۴-۵-۱-۵ : تک همسری اصل است یا چند همسری ؟
۸۱	 ۴-۵-۱-۶ : آسیب های تعدد زوجات
۸۹	 فصل پنجم : احکام فقهی و حقوقی تعدد زوجات
۹۰	 بخش اوّل
۹۰	 ۵-۱ : احکام فقهی تعدد زوجات
۹۰	 ۵-۱-۱ : عدالت
۹۰	 ۵-۱-۲ : ادله فقهی وجوب رعایت عدالت در تعدد زوجات
۹۱	 ۵-۱-۳ : استیفا در تعدد زوجات
۹۲	 ۵-۱-۴ : سهم الارث در تعدد زوجات
۹۲	 ۵-۱-۵ : حق قسم در تعدد زوجات
۹۴	 ۵-۱-۶ : ادله فقهی ممانعت تعدد زوجات
۱۰۲	 ۵-۱-۷ : ارتباط فقه و تفاسیر
۱۰۹	 بخش دوّم
۱۰۹	 ۵-۲ : احکام حقوقی تعدد زوجات

- ۵-۲-۱ : نگاهی گذرا به قوانین حقوق بشر ۱۰۹
- ۵-۲-۲ : نگاهی به تعدد زوجات در حقوق کشورهای اسلامی و دیگران ۱۱۰
- ۵-۲-۲-۱ : اردن ۱۱۰
- ۵-۲-۲-۲ : الجزایر ۱۱۰
- ۵-۲-۲-۳ : افغانستان ۱۱۱
- ۵-۲-۲-۴ : پاکستان ۱۱۱
- ۵-۲-۲-۵ : سوریه ۱۱۱
- ۵-۲-۲-۶ : عراق ۱۱۱
- ۵-۲-۲-۷ : عربستان سعودی ۱۱۲
- ۵-۲-۲-۸ : عمان ۱۱۲
- ۵-۲-۲-۹ : فلسطین ۱۱۲
- ۵-۲-۲-۱۰ : قطر ۱۱۲
- ۵-۲-۲-۱۱ : کویت ۱۱۳
- ۵-۲-۲-۱۲ : لبنان ۱۱۳
- ۵-۲-۲-۱۳ : لیبی ۱۱۳
- ۵-۲-۲-۱۴ : مالزی ۱۱۳
- ۵-۲-۲-۱۵ : مغرب(مراکش) ۱۱۳
- ۵-۲-۲-۱۶ : یمن ۱۱۴
- ۵-۲-۲-۱۷ : مصر ۱۱۴
- ۵-۲-۲-۱۸ : تونس ۱۱۵
- ۵-۲-۲-۱۹ : فرانسه ۱۱۵

۵-۲-۳ : تعدد زوجات در حقوق ایران ۱۱۶

۵-۲-۳-۱ : سیر تحول قانونگذاری تعدد زوجات در ایران ۱۱۶

۵-۲-۳-۲ : تعدد زوجات در وضعیت کنونی ۱۲۶

نتیجه ۱۲۸

پیشهادات ۱۳۳

منابع و مآخذ ۱۳۸

چکیده انگلیسی ۱۴۲

فصل اول

کلیات پژوهش

۱- بیان مسئله :

تعدد زوجات و مسائل پیرامون آن همواره از مباحث بحث برانگیز و پرچالش در تاریخ بشریت و حقوق خانواده بوده است. سند اصلی این حکم، آیات شریفه ۳ و ۱۲۹ سوره مبارکه نساء می باشد. لذا جواز تعدد زوجات، به نص قرآن کریم مورد پذیرش بوده و تردیدی در آن وجود ندارد. دین مبین اسلام در حوزه حقوق زنان، دگرگونی های بسیاری بوجود آورده است. سیاقی که شارع در مسیر بنیان خانواده نهاد بر این اصل استوار شد که مبنا مصلحت جمع باشد نه منفعت شخصی. از این منظر تا پیش از آنکه طرفین به نکاح مبادرت نمایند نگرششان معطوف به خودشان است، اما بعد از نکاح این نگرش به سمت خانواده، به منزله نهادی کل بایستی تغییر مسیر بدهد. بنابراین برهم زدن میثاق این کانون به هر دلیلی من جمله تعدد زوجات، در نظر شارع مغبوض است (محمدتقی زاده، حمیدی سوها، ۱۳۹۶). باور مندی به اصل عدالت، شرط شده در قرآن کریم که عدم آن، مصداق معاشرت به غیر معروف بوده (حافظی، قاضی زاده، ۱۳۹۶) به عنوان یک اصل حاکم فراگیر جهانی و همه شمول، بدون تقید و محدودیت جنسیتی، قومیتی و باورهای اعتقادی، دارای فتاوی راهگشائی، در همه امور، به ویژه در مورد حقوق بانوان می باشد.

درست است که گاهی نهی صریح در مورد ارتکاب عملی صورت نمی گیرد، ولی گاهی ارتکاب بعضی از اعمال، پیامدهای سوئی را به همراه دارد که عدم انجام آن ضروری می باشد. به قول علامه حلی: شاید امر معینی برای قومی در زمان خاصی مصلحت باشد و به آن امر هم بشود، ولی برای قومی در زمان دیگر مفسده باشد و مورد نهی قرار گیرد. اسلام هرگز توصیه نکرده است که همسران متعدد اختیار کنید، چرا که اصل در زندگی زناشویی، جفت و تک همسری است. دور از انتظار نیست کسانی از این قانون الهی نیز مثل بعضی از قوانین الهی دیگر برداشت نادرست (عمدا یا سهوا) داشته باشند و کسی یا کسانی به اقتضای نیاز خود یا به هر دلیل دیگر قسمتی از این احکام را نادیده گرفته و به نفع خود تعبیر و تفسیر کنند و یا حتی سعی در تحریف این قانون الهی می نمایند. شکی نیست که در این گونه موارد هر انسان عاقلی باید سعی کند با برخورد منطقی و صحیح با این مسئله رو برو شود و مانع از خدشه دار شدن احکام الهی گردد (عچرش، ۱۳۸۹)، درست است که این حکم فقهی، حقوقی است، اما از نظر اسلام در عمل به این حکم هرگز نباید از ابعاد اخلاقی آن غافل بود (امامی، ۱۳۹۳) چرا که در شرایط معمول خلاف قاعده احسان می باشد. وقتی این نوع ازدواج، موجب ظلم فاحش به همسر اول و فرزندان می شود خلاف قاعده سهولت در دین می باشد.

اساس شریعت دینی بر سهولت و مسامحت (سهله سمحه) یعنی آسان سازی زیست مومنانه است. به قول آیت ا... صناعی: ازدواج بعدی، وقتی مشروع و جائز است که نسبت به زن قبل، منکر و ناپسند و ظلم نباشد، حتی اگر عدالت هم بین زنان رعایت شود در صورت ناپسند بودن دیگر جایز بودن، معنی خود را از دست می دهد (امامی، ۱۳۹۲). چطور ممکن است تعدد زوجات با قاعده کلی لاضرر که نقص واقعی در نفس و مال و عرض و در واقع منجر به تنقیص منزلت و اعتبار

زن و هتک کرامت، حرمت و آبروی او شده، هم پوشانی داشته باشد؟ (ابراهیمی، رحمانی، ۱۳۹۶) لذا هر جا ضرری باشد به هیچ وجه با ساحت دین اسلام سازگاری ندارد (فهرستی، موسوی، ۱۳۹۸).

طبق سوره مبارکه روم آیه ۲۱: آنچه تحقق بخش و اصل است، سکونت، مودت و رحمت و آرامش است که اساس یک ازدواج و خانواده را تشکیل می دهد، پس در صورت عدم این قواعد و اصول اساسی مورد نظردین مبین اسلام، این خانواده و ازدواج هرگز مدنظر اسلام نمی باشد و در شریعت اسلام جایی ندارد. خداوند حکیم علی الاطلاق است و، حال وقتی خداوند سبحان طبق اصول تعریف شده در قرآن کریم، خانواده و نکاح را این چنین تعریف می کند، آیا امکان دارد نقض غرض کند؟ انسان به ما هو انسان، واجد کرامت است و لایق تبعیض و تعرض نمی باشد، به مانند فقیهی همچون آیت ا...منتظری که اجتهاد در مبانی را پی گرفتند و بر قرین بودن و همپایگی اسلام و مبانی حقوق بشر تاکید داشتند را عصر امروز خواهان است. مسلماً با توجه به عصر حاضر، نیاز به دیدگاه های نوگرایی فقهی همچون آیت ا...صانعی و ... برای ورود به قانون بیش از پیش لازم به نظر می رسد. پیش بینی حق طلاق برای زن در ازدواج مجدد همسرش از سوی قانونگذار ضمانت اجرای محکم و منصفانه ای ندارد (سلحشور، ۱۳۹۴). طلاق سرآغاز مشکلات متعدد است، زنانی ناتوان از نگهداری فرزند هستند و یا با داشتن نگرانی از آینده مبهم در این دایره معیوب محکوم به ایستادن هستند، چه ماندن و چه رفتن هر دو در نهایت، اضمحلال خانواده را به همراه دارد.

امروزه این بحث حقوقی که آینه فرهنگ کشور ماست به نفع عده ای و به ضرر دین مبین اسلام و مصداق بارز تعرض به حرمت و حقوق زن معرفی می شود، سوال این است که چرا با وجودی که به دلیل مسائل عرفی، اقتصادی و فرهنگی امکان حذف و یا حداقل کم رنگ شدن آن در جامعه وجود دارد، رسانه ها عمداً با بحث آن از فراموش شدن ناخودآگاه آن ممانعت به عمل می آورند! این همه تشویق بدلیل اباحه شریعت است؟ مگر هر امر مباحی، واجب است؟ چرا باید به دلیل عدم تمکین زوجه مجوز همسر ۲ برای مرد صادر شود؟ آیا نمی شود به جای گرفتن همسر دو، همسر یک را درمان کرد؟ و هزاران چرا دیگرم... طبق اصل ۴۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛ هیچ کس نمی تواند اِعمال حق خویش را وسیله ای برای اضرار به غیر یا تجاوز به منافع عمومی قرار دهد.

در حال حاضر تمکن مالی مردان به مثابه شمشیر دولبه عمل می کند، لذا سوء استفاده از این اباحه شرعی بایستی محدود و صد البته بهتر که ممنوع گردد، تا حقوق همسران و مصلحت اطفال ملحوظ شود (بداغی، ۱۳۸۷). شایسته این است که متن آیات و روایات و متون فقهی در کنار یکدیگر بررسی شوند و از انتخاب های گزینشی ممانعت به عمل آید، نبایستی این امر را که باعث تحلیل سرمایه اجتماعی، اقتصادی، تعارض، تنش و هزاران مشکل عدیده دیگر می شود با دلایل توجیهی مثل رواج روسپیگری در جوامع غربی، رنگ و لعاب دینی دهیم.

با توجه به روایتی از امام صادق (ع) که نقل شده است: خداوند از ده جزء حیا نه جزء آن را در زنان قرار داده و یک جزء آن را در مردان، آیا باید از این مسئله سوءاستفاده شود؟ چرا مردان تهذیب نفس را مدنظر قرار نمی دهند تا زندگی بر اساس تک همسری که مورد تاکید اسلام است و شرایط تعالی را فراهم می آورد پیش رود؟ تعدد زوجات، حکم تأسیسی اسلام نیست یعنی در واقع حکمی اصلاحی بوده است، هدف پیامبر از این حکم حکومتی، تغییر شرایط زمان جاهلیت و هموار کردن مسیر برای نسل بعد و تحولات بیشتر و مثبت که در آینده ادامه پیدا کند، بود. رسول اکرم (ص) با توجه به شرایط جاهلیت آن زمان که تعدد زوج، بدون حدود و ثغور و شرط بود با سیاست تدریجی با آن مبارزه کرد و هرگز نمی شد عرب جاهلی را طبق حکمی صریح و سریع محدود به یک زن کرد، در واقع حکم زمان نزول، اضطرابی و موقت بوده است. لذا در ظرف زمانی و عرف امروز با وجود جواز بودن حکم می تواند منع هم شود، در حال حاضر باید این سنن و روایات را در صورت معتبر بودن در قالب اصول و در بستر اجتماعی نصوص، معنی و همچنین پیشینه را مورد توجه قرار داد. اگر بعضی فقها بر این عقیده پافشاری دارند که تعدد زوجات برای مصلحت جامعه مورد تاکید است بایستی در نظر داشته باشیم که چه بسا دفع مفسده بر جلب مصلحت مقدم است، یعنی در تراحم دو ضرر، واجب است اقل الضررین انتخاب شود.

در سوره مبارکه نسا آیه ۸۲، ا... تعالی فرموده: آیا در قرآن با تفکر نمی نگرید؟ مطمئناً بایستی در کنار آیات ۳ و ۱۲۹ سوره مبارکه نساء، آیه ۱۹ را هم مدنظر قرار دهیم که خداوند سبحان فرموده: اگر زنانان دلپسندان نیستند، کراهت نکنید چه بسا چیزهائی ناپسند شماست و حال آنکه در آن خیر بسیار مقدر است، در واقع بیان مسئله ارث و مهریه، در این آیه مصداقی از عاشروبالمعروف است و عبارت یادشده یک قاعده کلی است و بر موارد کثیری قابل تطبیق بوده، در اصل قرآن رسماً و به طور روشن دستور به معاشرت به معروف با زنان را داده و به قول علامه طباطبائی در رابطه با حقوق زنان: قرآن و وحی آسمانی کلمه (معروف) را دوازده مرتبه تکرار نموده است، یا در سوره نور آیه شریفه ۳۳ آمده: کسانی که وسیله زناشویی نمی یابند باید عفت نفس پیشه کنند تا خدا آنان را از فضل خویش بی نیاز گرداند، با توجه به اینکه تمام آیات قرآن منسجم و مرتبط به هم هستند با کمی تأمل پی می بریم جایی برای استبعاد این مطلب باقی نمی ماند که چطور پروردگاری که برای مجردین راه عفت را پیش بینی می کند ولی برای کسانی که از نعمت زناشویی برخوردارند تعدد زوجات را؟

در سوره مبارکه هود آیات ۱۱ و ۱۱۵ و سوره نساء آیه شریفه ۲۵ خداوند سبحان انسانها را به شکیبایی دعوت کرده، آیا این شکیبایی شامل مردان نمی شود؟ آیات متعددی وجود دارد که دال بر تک همسری می باشند مانند تک همسر بودن حضرت موسی، حضرت نوح، حضرت لوط و حتی فرعون و ابولهب... در واقع خداوند تک همسری را فطری می داند. حتی خود پیامبر در جوانی ازدواج مجدد نداشتند و تمام ازدواج های ایشان بعد از حضرت خدیجه (س) به دلیل مصلحت زمانی خودشان بوده است. به نظر قرآن پژوهان، شرط عدالت بیان شده در قرآن مانند سدی برای منع این امر